

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću
mjesečno K 1.25, godišnje K 15.—. Za INOZEMSTVO K 23.—.
Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi u utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UPRAVA „Hrvatske Rieči“ nalazi se u „Hrvatskoj Tiskari“ — UREDNIČTVO
na obali br. 248. prizemno. — Tisak „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drug)
Izdavatelj i odgovorni urednik **Dr. JURE JURIN.**

OGLASI PO CIJENIKU.

God. X.

ŠIBENIK, četvrtak 2. travnja 1914.

Broj 923

Nutarnja i vanjska politika Austro-Ugarske. *)

Rumunjska -- Austrija -- Srbija.

U doba rata rusko-turskog godine 1877. nalazimo Rumunjsku tijesno vezanu uz Rusiju a prema tome i uz Srbiju i Bugarsku; taj rat vodi Rusija jedino u svrhu, da skrši moć turskog carstva i da oslobodi Srbiju i Bugarsku; kreće stotinama hiljada svojih najboljih sinova na Dunav a preko njega na balkanske klanice, da ih pospe krvlju svog vojnika, iz koje će procvasti sloboda za potlačenu Srbiju i Bugarsku. Ali tu je Plevna; tu su neprohodni visovi i neosvojive utvrde turske, pred kojima mora da zastane a skoro i malakše i sam ruski vojnik; teško skoro nemoguće je ići naprijed i tad se poziva Rumunjsku, da i ona svoju krv prolje za oslobodjenje Srba i Bugara i ona to čini svom pripravnosti i oduševljenjem; dava sve, što može dati; srce u rat s Rusima i ruši utvrde Plevne, da odatle odmaršira skupa s njima do pred carigradska vrata. Tu dolazi do sanstefanskog mira. Tim mirom Rumunjska je povrijeđena — ponižena; Rusija joj odnaša Besarabiju, najplodniju njezinu pokrajinu, a u naknadu joj dava dio bugarske Dobruče, na pola puste i tudjim stanovništvom nastanjene. Od tada Rumunjska mrzi Rusiju; od tada ju nalazimo tijesno priljubljenu uz Austriju, Njemačku dotično trojni savez; ona je većim dijelom pasivna, resignirana; a čeka i sprema se za dan odmazde; obožava Austriju i od nje očekuje pomoć u odlučnom času; dolazi i taj čas godine 1913, kad Bugarska ratuje protiv Srbije, Grčke i Turske; Rumunjska vidi, da je to čas odmazde i to baš na račun Bugarske, za koju je ona u glavnom i prolijevala god. 1877. svoju krv. Ali igrom sudbine i nekom hudom srećom Austrije nalazi ovu, gdje vadi kestenje iz vatre za Bugarsku, jer hoće da joj pomogne protiv Srbije. A i razumljivo je. Ta koga ćeš naći uz nekoga za saveznika protiv Srbije ako ne Austriju?

I da Paraguay kojim slučajem dodje do rata sa Srbijom i s njime bi se Austrija našla rame uz rame. Ali to je jedan sudbonosni momenat za Austriju, u kojoj će ona u jednu ruku proigrati sve simpatije Rumunjske, a u drugu naučiti na se ako je moguće još veći odium uvrijeđene Srbije, dočim će Bugarsku pustiti da leži u lokvama svoje uzalud po njezinoj uputi prolivene krvi; ona joj neće pomoći, jer ne može; boji se Srbije i Rumunjske a da o drugima i ne govorimo. Ima netko ko se tome zlobno smije i tare ruke od veselja, a mora da taj svoj osjećaj pričuži; ne smije mu dati oduška jer zna što ga čeka.

Rumunjska je tada našla protiv sebe Austriju, jer je ova svakako htjela da na ruševinama Srbije, saveznice Rumunjske, sazidja veliku Bugarsku, koja je od nje daleko i koje se ona ne treba bojati, dočim joj je Srbija utjerala, reći će koji zlobnik, strah u kosti zbog neposredne svoje blizine. Austrija u tom momentu stavlja na kocku simpatije i savezništvo Rumunjske; hoće da se revidira bukareški ugovor o miru, koji je Rumunjskoj digao silno vrijednost i postavio ju na slobodne noge. Rumunjska shvaća što tim hoće Austrija; hoće da opet vidi nju i Srbiju malenu — poniženu, a Bugarsku uskrišenu, visoke glave, gdje vodi hegemoniju na Balkanu. Rumunjska se od tada usljed svega toga odalečuje od Austrije, a svojom vanjskom politikom ide uporedo s Rusijom. Dovolje možemo da govorimo samo o vanjskim događajima, koji su Austriju — vodjenu nekom slijepom mržnjom protiv Srbije — morali imperativno dovesti do toga, da izgubi savezništvo Rumunjske i to donekle samo službene Rumunjske, one, koja vodi vanjsku politiku. Tim ne možemo stalno kontrolirati osjećaje i kucaje srca naroda rumunjskog; ne možemo ustanoviti, kako ovaj čuti, dali ljubi ili mrzi Austriju ili je pako prema njoj indiferentan. Ali ima nešto, što nam i to osvjetljuje, a u to moramo malo dublje zaći.

To su one nesretne prilike, u kojima žive Rumunji isto kao i mi, to su one gvozdenne verige koje jednako sapinju sve njezemačke i nemagjarske narode.

Ako stenjemo pod tim jarmom: mi — stenju i Rumunji — ako uzdišemo za malo slobodna zraka mi — uzdišu i oni. I njima je više manje kao nama.

I oni bacaju svoj pogled onamo, gdje sloboda vlada, gdje se ljudi slobodno kreću i gdje piri sveti dah slobode, česa kod nas nema, a što inače sačinjava temelje jedne države. Toga Austrija ne može trpiti; ona mora da te „usijane“ glave rumunjske ohladi — mora da ih stisne obručem, a pogled njihov mora da svrne s ovu stranu Karpata, gdje nam svima bečki židovi i peštanski konstitucionalci opliću uže oko vrata, ne da nas potpuno uguše, nego samo, da nas priguše, jer tako ujedno spasavaju formu pred kulturnom Europom. Ali srce se ne da ušutkati — ono kuca i to ne više normalno — kuca potencirano.

Grlo se doduše stiska i teško se govori — ali ako dodje dan kao ono u Italiji, kad je prolomio čitavom zemljom onaj strašni „Krik boli (Grido del dolore)“? Šta onda? Te su patnje naših Rumunja poznate onima u Rumunjskoj i njih to boli, a da ih to boli evo nam pružaju jedan veliki — sjajni dokaz te svoje boli. Ovih dana u Bukareštu obdržavana je skupština rumunjske

lige, kojoj je prisustvovalo mnogo tisuća duša. Tu se je vidilo skoro sve profesore univerziteta, mnogo generala, više bivših ministara i t. d., dakle cvijet inteligencije, uz nju masa, a do nje i službena Rumunjska.

Svi govore u istom duhu, svakog jedno te isto boli, svakom od njih krvavi srce nad patnjama njihovih suplemenjaka u Austriji i oni se ne ustručavaju to reći; to „Piccolo“ donša i mi sve to čitamo i radujemo se — čestitamo našim supatnicima nadajući se, da će i naš narod otvoriti oči i usta i početi govoriti onako, kako čuti, a ne lagati sebe i drugima. **Mladji.**

Lovćen i Austrija. +)

*) Ovaj članak bi nam bio zapljenjen i za to ga ne tiskamo. Op. Ured.

*) Izastavljamo članak jer bi bio zapljenjen. Op. Ured.

PODLISTAK

Zadnji roman Jelene Dimitrijevič.

—: Piše Dr. Ante Vukić —:

Stanje je turskih djevojaka tako žalosno, da se teško da zamisliti nešto žalosnijega. Djevojke su kod turaka izvrnute najgorim poniženjima, mučene su najgadjnijim mukama. One ne žive nego životare. Njihov je život skroz animalan. Poznaju samo tri Rableova plagala — jesti, piti i spavati — te sve moguće varijacije strasne ljubavi. Zatvorene su u haremu gore nego u ijednoj hapsani sa zvekirima i alkama spolja, a smandalima iznutra, te tu ginu i venu bez sunca i vazduha. I one ne protestiraju protiv tako gadnog zatvora. Turci se u opće ne brinu za njihovo vaspitanje, a čemu bi se brinuli kada im sutra u životu ne će biti povjerenje ni vodjenje gospodarstva u kući ni uzgajanje vlastite djece? Turčinu je ideal žene žena strojna, snažna i kršna, puna strasti i trzaja, čija se mlada snaga uvija i krši, koja pri strasti sago-rjeva kao na vatri, i on traži od žene,

da se vaspitava samo za ljubav. I turske se žene jedino vaspitaju, kako će život u svoj svojoj nagoni proživjeti. U tu svrhu prisustvuju svim mogućim haremskim veseljima i zabavama, te se pri tom nauče treptjeti od strasti kao jaskovo lišće. U haremu promatraju strastvene plesove pomamnih robinja i slušaju svakovrsne pjesme čulne ljubavi, koje ih čine, da po-bjesne i polude. U haremu sprovodjaju svoje djevojaštvo i tu se spremaju za ljubav i to za strasnu, divlju, istočnjačku i živinsku ljubav, za sevdah, dert, ljubomor, sladostrasc. Usred ovakva uzgoja događa se medj turskim djevojkama svega, da se zaljube u rođena zeta, da opće vlastitim rođjacima. Jaki turske djevojke ne prestaju niti s udajom. Kada djevojka ponaraste za udaju, daje ju otac nepoznatu čovjeku za ženu i to baš onako kao što se dava poklon od srebra, zlata, dragog kamena i svile. Nepoznati ju čovjek može zadržati kod sebe za neko vrijeme, pa ju može opet roditeljima povratiti. Djevojka pri svemu tomu ne smije da protestira; ona ima da čuti i trpi. Na dan vjenčanja, kada se djevojka odvaja od svojih, da-

vaju joj roditelji pred čitavim svijetom neke čudne savjete. Preporučuju joj glasno, da se potčinja mužu, da ga isprača, da mu se obuče i nakiti, kada sazna, da će mu u kuću banuti, pa makar joj uvijek i ne bilo do toga, e da mu omili kuća i ona, e da ne bi imao uzroka, da gleda drugu ili da joj dovede ortaka. I svaka turska žena vrši pomniji i brižno ove savjete i naredbe svojih roditelja, no uza sve to se vrlo često dogodi, da bude o-tjerana i izbačena iz kuće svoga muža, ili da joj muž dovede doma ortaka.

Stanje je turske žene čisto nepodnosljivo i u zadnje doba imamo kod Turaka čitav jedan pokret oko emancipacije žena. Žene, koje se za to zauzimlju zovu sebe „novima“ i hoće da budu savremene. One su većim dijelom pod uplivom francuskih i engleskih dama, koje žive u turskim obiteljima kao guvernante. „Nove“ se dijele u dvije grupe. Jedne su za uništenje harema i haremskih zabava, a druge su za reformu harema. „Nove“ su skroz kulturne žene, čitaju evropejske pisce i upućene su sasvim dobro u evropejske prilike. U privatnom su životu veoma agilne, te pri-

laze k ženama, zovu ih, viču im, drmaju s njima, nek se probude, nek se rasvijeste, neka vide da nijesu stvari, jer imaju dušu, nek doznadu da sve, što ima dužnost ima i pravo na pravo. One se osjećaju pravim apostolicama i misijonarkama i uvjerenе su, da će moći svoje drugarice izvesti iz tame i zablude, vaspitati ih i pripremiti za novo doba, za sveto i veliko oslobodjenje harema. Nove nemaju ništa zajednička sa onim damama, koje se kod nas bore za potpunu ravnopravnost sa muškarcem. One traže, da im se kao majkama dade pravo, da vaspitaju svoju vlastitu djecu, da im se dade raditi, jer ih u neredu spopada čamotinja i obuzima tuga. One propagiraju ideju o razvijanju i hoće da svoje mužve priviknu na to. „Nove“ su vrlo dobro organizirane, te čete ih naći svugdje i u Seresu i u Solunu i u Skoplju i u Carigradu, gdje propovijedaju o novom i zdravom životu, iz koga će brizgati krv vrela i topla. One su mnogo doprinijele za promjenu ustava u turskome carstvu, jer su se nadale da će im s političkom slobodom zasjati i njima sunce. U svome pothvatu „nove“ nijesu

do sada imale osobitih uspjeha. Bez sumnje rade energično i vrlo mnogo, ali su do sada vrlo malo pozitivna stvorile u zemlji mraka i hladnoće. U zagušljivoj atmosferi sanjaju te sirote o svježem i čistom zraku Francuske, zemlje, koju nikada ne će vidjeti. Upravo je nepojmljivo, koliko vole Francusku. Vole ju silno, govore njezinim slatkim jezikom, sviraju njezine melodije i nadaju se, da će i kou njih jednom zavladati iste prilike, koje vladaju u Francuskoj. Vrijeme prolazi, a s njime prolazi i njihov život. Idu, idu, i idu, i kad pomisle, da su stigle, kamo su željele, otvaraju se naglo pred njima plitki turski grobovi. I onda ih spuštaju u te plitke grobove uvijene u nekoliko aršina bijela platna.

Srpska književna zadruga izdala je odulji roman, u kojemu se radi o ženskom pokretu izmedju turskih žena. Naslov je romanu „Nove“, a napisala ga je Jelena Dimitrijevič, koja vanredno dobro pozna socijalne prilike medj turcima. U romanu nam je spisateljica prikazala borbu dvaju sistema, borbu staroturških navada sa evropejskim nazorima. (Slijedi).

Isčezla ekspedicija za proučavanje Aljaške.

Engleski istraživač Steffenon poduzeo je početkom mjeseca travnja prošle godine naučno putovanje u nepoznate do sada krajeve poluotoka Aljaške sa brodom „Karluck“. Dok se vođa ekspedicije nalazio na kopnu, nenadano nevjericom otjeralo je brod sa momčadi na visoko more. Do danas nema njima traga.

Tko je kriv?!

„Zastava“ donša iz Sofije:

U Bugarskoj se otkrivaju oltari. Stranke i vodje se svagaju i u uzajamnom optuživanju izbijaju na javi krupne laži i važne tajne, kojima su dugo varali sebe i druge. Da nisu Bugari sami sebe doveli lani do katastrofe, ne bi se sigurno o svemu tomu ništa znalo. Ali dobro je da se i to zna i to čuje, da se bude jednom na čisto, kako su Bugari obmanjivali i svoje saveznike i cijelu Europu.

Ministar predsjednik Radoslavov otkrio je mnoge dotle neslućene stvari. Optužujući Gešovljevu i Danevljevu vladu on je razgolitio kako je bjedno opremljena Bugarska zagazila u rat. Sada je Genadijev nastavio taj posao, on je razbio legendu o bugarskoj ratnoj spremi i potvrdio istinu o strahovitom porazu Bugara na Čataldži; porazu od koga nije bilo većeg u cjelom balkanskom ratu.

Bugarska je, tvrdi Genadijev ušla u rat bez ikakve spreme.

Nije bilo pušaka; 24.000 mačedonskih dobrovoljaca vježbali su se u Sofiju batinama mjesto puškama. Tek poslije mobilizacije Gešovljeva vlada je počela tražiti da kupi bar koliko toliko pušaka po Rusiji i Njemačkoj. Nije bilo ni vojničkog odjela. Polovina vojnika pošli su u rat u svome odjelu.

Artillerijskog opsadnog parka nije bilo. Zbog toga je i trebalo 6000 žrtava dokle da se osvoji Jedrene i zbog toga je i izgubljeno 17.000 vojnika u strašnom porazu na Čataldži.

Od 1907. godine nije kupljeno sanitetskog materijala ni za jedan lev. Došlo je već i do bitke na Čataldži, a desetina hiljada vojnika ležali su ranjeni nemajući ni zavoja ni ljekova. Nije bilo povoljno čak ni hrane, ni ostalog provijanta.

Ovih dana je general Savoff pred višim sudom u Sofiji držao govor velikog značenja, u kojem je otkrio glavne krivce bugarske katastrofe. Savoff je rekao: U Bugarskoj komandant četa je eksperimentalni organ vladarskih naredaba; za vojsku nema nikakve vrijednosti zakon primljen od Sobranja, kad opstoji koja vladareva naredba. Ratnom ministru može suditi samo ratni sud, jer on u ministarskom kabinetu nije no predstavnik vrhovnog zapovjedništva. Savoff je rekao, da je vrhovno zapovjedništvo bilo od njega upozoreno o nepotrebnosti i neopravdanosti navali na saveznu srpsku vojsku, te je upozorio na velike posljedice koje bi urodile krivnjom vrhovne komande. Ako hoćete, rekao je Savoff, da ministar rata bude odgovoran višem sudu, onda promjenite zakon.

Jedini uzrok bugarske katastrofe jesu intrige političkih stranaka i njihovo nesigurno držanje.

Ovaj govor Savoffa, imao je silan dojam u cijeloj Bugarskoj. Prigodom godišnjice pada Jedrena, narod je Savoffu pri-

dio veličanstvene manifestacije, te je Savoff u triumfu bio doveden u crkvu.

Danas je godišnjica pada Jedrena. Cijela je Bugarska u korutu i suzama: Bugari su osvojili Jedrene, ali ga Turci opet osvojili. Narod sagnute glave, tugom na licu i suzama na očima, koraca ponosno gradskim ulicama. Vidi se duboka ga rana tlišti, a to je Jedrene.

— Tko je kriv bugarskoj katastrofi, pitalo se danas na stotine hiljada Bugara?

— Car Ferdinand, stranke, vodje, mržnja, odgovarala je stotina hiljada srca.

Da, Ferdinand Koburg je kriv!

— ov.

Najveća svjetska mobilizacija.

1.400.000 bajuneta mobilizirano u Rusiji.

Po kazivanju samih Rusa vojne mjere poduzete u Rusiji dosižu u ovoj općoj pokusnoj mobilizaciji upravo vrhunac — ova mobilizacija ima da bude općeniti ratni pokus.

Radi se o golemom broju od preko jednog milijuna i četiri stotina tisuća bodova što se istodobno giblju i vježbaju za rat; proračunani trošak za ovu mobilizaciju iznaša preko sto i pet milijuna rubalja.

Mobilizacija je već počela u Finskoj i u Poljskoj. Opći će ovaj pokus biti od prevelike važnosti za napredovanje pripravnih mjera oko kojih se Rusija već od mnogo mjeseci stara. Svrha je mobilizacije da se uzmogne iskušati vrijednost i moć uzetih mjera i ratnih priprava.

Njemačka štampa a po gotovo ona austrijska uvidjela je potpuno važnost ruskih ratnih priprema tek onda kad je mobilizacija sasvim dovršena. Ne bi ova ova mobilizacija bila natjerala Austriji i Njemačkoj strah u kosti, da su se ove dvije države na vrijeme pobrinule da prate febrilno i općenito nastojanje Rusije da ojača i pomladi vojničku snagu. Mobilizacija je samo u toliko važna, u koliko će se iz toga razaznati da li se sve razvija po udešenim planovima i da li je priprema za rat dostatna. Sama po sebi — mobilizacija ne prouzrokuje niti može da u međunarodnoj politici prouzrokuje uzbanu. Mnogo veću uzbanu imale da bi učine vojničke mjere koje se poduzimlju s dana na dan, s časa na čas, tajno bez buke i teatralnosti. Ruskoj štampi je apsolutno zabranjeno baviti se vojničkim poslovima. Nego uza sve to doznalo se za mnogo znamenitih vijesti u tom pogledu. Vojničke mjere — po tim vijestima — sastoje se u podizanju novih utvrda na zapadnim granicama; obrazuju se 4 nova korpusa; gradi se prostrana strategična željeznička mreža; povisuje se vojnički kontingent i t. d.

Uzmu li se pak istinitim vijesti što se čuju u krugovima dume, do dvije će godine efektivna snaga ruske vojske imati

povišak od 408.000 vojnika. Kao da se je već i raspravljalo o ovome povišku i to u posljednjem vijeću obdržanom u zimskoj palači, a i duma imala bi skoro da se tim pitanje bavi. Ali ne samo povišak kontingenta nego i potpuno obnobljenje topništva nastoji Rusija da potpuno izvede.

Sve su industrije za opskrbu vojske premještene sve to više u unutrašnjost Rusije; na Volgi se najvećom hitnjom i žilavošću radi da se posvema upotpune ogromne fabrike za vojsku.

Vojničke mjere Rusije imale su i u Švedskoj veliki odraz, tu se podigla još nevidjena agitacija koja ima svrhu da postigne pojačanje vojničke obrane. Upravo zbog ovog pokreta bio je i raspušten parlament, a izbori će se provesti pod devizom nužde pojačanja nacionalne obrane.

Čega se Švedska baš boji? Vijesti koje stižu iz prijestolnice ove države kazuju da je uvjerenje ove zemlje e je Rusija nakanila utvrditi zland — otoke, koji se nalaze na ušću Baltika. Švedska je uz to mnogo zabrinuta radi golemog nastojanja ruske vlade, koja hoće da potpuno obnovi ratno brodogradilište na tom moru. Uvjera se u ovom pogledu, da će 4 superdreadnoughta, *Sebastopol, Petropavlosk, Poltawa i Gaugont* od 23.000 tona, biti potpuno zgotovljena već u srpnju ove godine.

— Želi li Rusija baš u istinu rat? Rusija hoće mir, ali sve to upravo samo do onog časa, dok ne bude sasvim spremna za rat, a za taj se dogodjaj žurno i sistematski pripravlja.

Da je rat za Rusiju neophodno potreban o tome je svatko uvjeren: sve narodnosti i svi stališi ogromnog ruskog carstva. Kogagod upitate „čemu baš Rusija hoće da ratuje?“, odvratiti će ponosno: rat je za Rusiju nužda.

Poljaci se nadaju porazu ruske vojske i to je samo jedini način da postanu neodvisni; Nijemci iz baltičkih pokrajina jednako vapiju poraz ruske armije da im bude moguće sjediniti se sa njemačkom carevinom; Finska očekuje iz izgubljenog rata slobodu i neodvisnost, a socijalna demokracija i revolucionarni duhovi iščekuju iz takovog poraza liberalnu vladavinu. S druge pak strane, nacionalističke i konservativne stranke žele pobjednički rat jer im to može jedino da ujedanput riješi sve glavne zadatke internacionalnog ruskog života. Aneksija Armenske, otvorenje tjesnaca, konsolidacija u Poljskoj, aneksija Rusina nijesu zadatci kojih se riješenje može postići diplomatskim putem.

Pobjednička vojna protiv Austrije i Njemačkoj riješila bi u jedan mah sva ova četiri teška zadatka i to drama željama Rusije.

Očito je da se Rusija još nije odrekla aspiracija u Armenskoj. Od nekog je doba pače Rusija pospješila da pripravi aneksiju ove zemlje usljed sistematskog prodiranja njemačkog upliva. U Moskvi i Petrogradu ustanovljeni su posebni odbori za propagandu; na čelu je ruskog pokreta u Armenskoj Bogha Lubar-paša, bogati Armenac, koji je u neprestanom saobraćaju sa petrogradskom vladom, a izgleda da mu je i obećana čast namjesnika Armenije. Također među Kurdima pravi se velika propaganda u korist aspiracija Rusije i suviše petrogradska vlada obiluje izkazima simpatija i darežljivosti prema Armencima, koje nazivlje već podanicima. Na samoj se granici armenskoj već obavljaju takove opsežne mjere, koje daju naslućivati e je sama akcija posvema blizu. U Tiflisu je čast namjesnika povjerena princu Woronzoff-Taškowu, osobi neograničenog povjerenja vlade i cara Nikole.

Rusija se nije odrekla niti pitanja otvora dardanelskog tjesna, drži dapače da je sada baš stiglo vrijeme za riješenje ovog znamenitog pitanja. Aneksijom Bosne i Hercegovine sa austrijske strane i najnovijim događajima na Balkanu Rusija smatra da je beilinski ugovor u koliko se tiče pitanja tjesna potpuno bez vrijednosti. da je naime taj ugovor potpuno uništen.

Urednik splitskog Jedinstva.

U prošlom broju smo donieli kako je neko uredništva „Dana“ primilo 6000 kruna od ministarstva.

„Sloboda“ sada iznaša od kuda prima Antonije novac. Jedan način bi bio ovaj, „Sloboda“ piše:

1.) Urednik libela nije dokazao da nije primio novac od Crnice niti je našu tvrdnju pobio. On je iznio dokumente kako je primio novac od g. Miletića, al to ne znači, da ga nije primio od Crnice, jer se novac može primiti i od više osoba. Ali i u pita-

nju zajma g. Miletića mi imamo dokaze i informacije tako tačne, da možemo ustvrditi da su i ti novci došli preko Crnice. Nek se „urednik“ strpi i nek pazi. Mi znamo da je on primio od klerikalne „H. P. Štedionice“ u Dubrovniku svotu od 10.000 K i da mu je g. Miletić služio kao garant. Ali mi znamo i to da je g. Miletić čovjek koji novac uzajmljuje samo u veoma sigurne uvjete i o zajmu uredniku libela nije htio ni da čuje. Tada je intervenirao kanonik Crnica i da se čuci ne dosjete, on je garantirao g. Miletiću za svotu. Dakle faktični garant je kanonik Crnica, a Miletić je tek formalni. Dalje znamo i sve detalje, kako je Crnica Miletića nagovarao na potpis, kako mu je pokazivao kao argument veoma važna pisma iz Beča, te mu konačno rekao ove tekstualne riječi: „Ne boj se ti tuj! Ne znaš ti kakva će moguća osoba Antonije (da proštite!) jednom postati!“ I neka se libelista ne čudi, imamo mi još ovakvih informacija posve tačnih i pouzdanih, ali šta bi s njima. „Sloboda“ je njemu dokazala već toliko huncutarija, plaćeništva i podlosti, da ga nebi ni sav Jordan laži i izvračenja oprao, pa zaludu. Ima obraz, koji su pretvrdi da se crvene... i mi se crvenimo za Split...

„Sloboda“ svršava ovako: Mi smo javnost upozorili, a na njenom je obrazu i ponosu, da li ćemo imati pravo mi sa istinom, ili on sa lažima. Ako ta javnost ima apetita, da guta i trpl sve šta taj servira, to su njeni posli... Mi smo učinili svoju dužnost i — peremo ruke.

Izbori u Istri.

Pol milijuna novca iz Italije.

Sve više se približava rok raspisan za izbore u Istri, a to je 7. lipnja. Medjutim su se Talijani osobito „liberali“ dali već od sada živahno na posao. Ove godine su izbori za istarski pokrajinski sabor odlučne naravi, jer nakon njih ima se odlučiti tako rekući o čitavoj budućnosti Istre. Istina narodne borbe ne će možda ni biti osim u Puli, ali talijanskim liberalima je stalo do toga, da otmu klerikalima što više mandata i Hrvatima pulski. Valjda će se najteža borba voditi u trećem izbornom kotaru grada Pule, kojega će talijanski liberali nastojati oteti, kako su ga bili oteli godine 1908., ali su ga Hrvati ponovno dobili god. 1911. malo vremena iza onog poznatog događaja, koji je bacio skoro u propast občinu Pula.

Talijani više ne gospoduju občinom pulskom i zato im je ponestalo vrela, iz kojeg su u izborne svrhe izdavali na stotine hiljada. Pošto im novac glavno sredstvo borbe, potražili su ga drugdje i našli. O tome zadnja „Naša Sloga“ donosi ovo senzacionalno otkriće:

„Kako doznajemo iz pouzdana izvora stavili su Talijani iz kraljevine Italije na raspolaganje Talijanima Istre za predstojeće izbore pol milijuna talijanskih lira. Kako su Talijani izgubili občinu Pula, kojoj bi za svake izbore ukrali sto do dvije sto tisuća kruna, obratili su se sada za ove izbore na Talijane u kraljevini Italiji, i odatle im je obećana gore rečena svota. Da je to istina, dokazuje i činjenica, što je kroz list „Corriere della Sera“ u Milanu sakupljeno, do sada preko sto tisuća lira, a gdje su drugi listovi, gdje talijanska vlada, koja pod tuđim krivim imenom najviše lira daje u te listove.“

Isti list poziva sve narodne elemente da vrše strogu kontrolu da prijave svaki i najmanji slučaj potkupljivanja glasova. Medjutim su Hrvati u općini pulskoj već povelu živahnu agitaciju. Kotarska organizacija u Puli političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri, držala je na 15. p. mj. sastanke u St. Vincentu i Divšćima. A ovih dana ja poslan ovaj poziv:

„U ime političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri, molim Vas da dodjete ove subote dne 28. marča u 6 i pol sati na večer u Sokolsku dvoranu ovdješnjeg Narodnog Doma na pogovor o predstojećim izborima za pokrajinski sabor u Istri. Svaki naš istomišljenik mora biti vatren agitator. Zato dovedite na pogovor barem još kojeg vašeg znanca a našeg čovjeka. — Dr. Scalić.“

Otvorite oči.

Po zvaničnim podacima za god. 1910. bilo je u Dalmaciji 62:83% nepismenih.

Pojedini politički kotarovi u broju nepismenih bili su zastupani sa slijedećim procentom:

Benkovac 82:03, Dubrovnik 50:90, Hvar 42:59, Imotski 79:81, Knin 74:98, Korčula 43:86, Kotor 47:88, Makarska 58:59, Metko-

vić 60:69, Sinj 79:67, Spljet 62:10, Supetar 42:45, Šibenik 67:31, Zadar 61:96.

Ako ove podatke poredimo sa onima iz godne 1890. i 1900., moramo da konstatujemo veoma žalosnu činjenicu, da je — uz sav trošak, trud i rad oko suzbijanja nepismenosti — napredak uopće slab, jer je procenat nepismenih za dvadeset godina opao sa samih 20:58% t. j. od 83:40 za godinu 1890. odnosno 73:37 za godinu 1900. na 62:82. U istom razmaku vremena u ostalim pokrajinama Austrije opao je broj nepismenih razmjerno skoro dvostruko, tako, da je Dalmacija zaostala čak za Galicijom i Bukovinom.

Ovo bi morale sve naše političke stranke ubilježiti kao prvu tačku svoga programa. Mjesto stranačke nesnošljivosti, mržnje, korupcije i još većeg zaglupljivanja našeg naroda, neka naše stranke udju u narod lozinkom: Otvorimo mu oči, dajmo mu škola, nauke naobrazbe, naučimo ga čitati i pisati. Stvorimo prvo ljude, pa Hrvate, onda tek neka stranke udju u narod i traže pristaša.

NAŠI DOPISI.

Trogir, 30 ožujka.

(Kakav je...) Otrag dana izložilo je mjesno Hrv. Pučko-Prosvjetno društvo „Berislavić“ sliku žrtava talijanske kulture na Revoltelli u Trstu. Čim za to doznade mikula madirazza, brže bolje dotrča jednomu mjesnom uglednom talijanšu te ga upozori na gornju sliku i nadodao, da je društvo sliku izložilo u namjeri neka se pučanstvo pobuni pak stade tući talijanaše, da zato neka se obrate na Poglavarstvo. Dotičnik mu odsiječe, da će biti, on, mikula, kao šef policije odgovoran, ako se što dogodi — u što da ne vjeruje — jer on kao šef policije dužan je predusresti i štiti građane, pa bili ti ti i talijanaši, a ne da oni sami traže zaštitu kod poglavarstva. Na ovo će Mikula, da bi on dao ukloniti sliku, ali da se boji, da mu ne reku, e je proti Hrvatima i pulcijot, kako je već okršten.

Poznata je stvar, da mikula nije nigda Hrvat ni bio, pa se nije čuditi što mu je palo na um, ali po srijedi je također i denuncijanstvo bez kojega bi davio naš mikula bio ljusnuo sa načelničke stolice i trunuo u Koparskim tamnicama.

(U pamet...) Iz čitavog djelovanja mikulinog vidi se da on hoće koga da upropasti.

Neima drugog načina pak je počeo pomoću policije. — Najprvo uzeo za redara nekoga Marina Banića koji po zakonu nebi smio biti niti smetlarom a kamoli redarom, jer isti više puta bio je kažnjen radi raznih zločina, te je poznat kao čovjek pogibeljan za javni mir i red.

Taj čovjek u društvu sa drugim redarima nema drugog posla nego da ponoći provociraju ako vidi koga od opozicije vani ili u kafani kod perivoja.

Ljudi nijesu više gospodari niti malo glasno govoriti ni u kafani ni po ulicama.

Odmah se stvore oni uzor redari i stanu brutalnim načinom prijetiti uapćenjem.

Znade se za čim oni idu. Nu pučanstvo može da se uzdrži do neke mjere, pa da mu napokon prekupi. Za to u pamet gg. od policije.

POLITIČKE VIESTI.

Veliki ruski vojnički program.

Kokovcev izjavio je glede vanjske politike Rusije svoje mnjenje, da Sazonov politika potpuno odgovara interesima Rusije. Zakonska osnova glede kredita u svrhu ostvarenja velikog vojničkog programa bit će predložena Dumi još prije uskrasnih blagdana. Ministarstvo komunikacija pravi osnove za 30 željezničkih linija. Proračun ove osnove iznosi 45 milijuna rubalja.

Velike protuaustrijske demonstracije u Rumunjskoj.

Rumunjska narodna liga sazvala je za nedjelju po podne meeting u Bukareštu, na kom se govorilo o položaju Rumunja u Ugarskoj i Bukovini. Za čitavog toka skupštine vladalo je uzbuđenje nerazpoloženje protiv Austro-Ugarskoj, na koji su padali najuvredljiviji napadaji. Svi govornici su oštro govorili protiv monarkiji. Bukareštanski sveučilišni profesor Antonescu nazvao je Magjare narodom ludjaka. Svi govornici pozivali su Rumunje, neka se priprave za velik dan, kad će biti oslobođeni sedmogradski i bukovinski Rumunji.

Skupština je prihvatila rezoluciju u pri-
log ugarskih i bukovinskih Rumunja. Pred
ruskim poslanstvom došlo je do ovacija, te
je pjevana rumunjska himna. Kad su mani-
festanti htjeli poći pred austrijsko poslanstvo,
zaprijetila im je policija put.

Sastanak u Opatiji.

„Neue Freie Presse“ javlja, da će pre-
ma definitivnom programu markiz Di San
Giuliano stići u Opatiju dne 15. travnja
uveče. Njegov boravak u Opatiji trajat će
3 dana. Dne 19. travnja bit će ministar op-
pet u Rimu.

Italija se protivi odstopu Lovčena Au- striji.

Rimski dopisnik „New-York Herald“
veli, da je razgovarao s jednom visokom
ličnošću glede pitanja Lovčena, koja da je
izjavila, da ne vjeruje, da bi kralj Nikola
odstupio Lovčen. Na svaki način Austrija
u tom pitanju ima protiv sebe Italiju. Au-
strija bi mogla ponuditi Italiji kompenzacije,
ali ova ličnost ne vidi za sada ništa, čime
bi se moglo odštetiti Italiju, ako bi Lovčen
imao pasti u ruke Austro-Ugarske.

Izjave Plamenca o sukobu kod Sjeno- kosa — Sjenokos je crnogorski.

Ministar Plamenac odgovorio je na
interpelacije o sukobu kod Sjenokosa, te je

izjavio da Sjenokos nije nikada pripadao
Austriji. Napadaj da su izvela sa austrijske
strane tri bataljona infanterije, tri lovačka
odjela i jedna mitraljeza, dok je crnogorska
posada brojila tek četiri čovjeka. Napadaj
da je internacionalni zločin. Austrijska vlada
mora krivce strogo kazniti Crnogora od-
lučno zahtjeva da njena prava budu po-
štivana.

Dojam izjava u Beču. — Senzacija.

Izjave Plamenca izazvale su u Beču
veliku senzaciju. Misli se da će austrijska
vlada tražiti razjašnjenja.

Kriza u Engleskoj — Naoružavanje Ulstera.

Ulsterci nastanjeni ovdje sazvali su za
nedjelju veliku skupštinu u londonskom
Hyde-parku. Vlada se boji sukoba, pa je
konsignirala vojsku. Zadnjih dana postavili
su Ulsterci uz obalu brzometne topove, te
izjavljuju da su spremni na obranu do
skrajnih sila. Lloyd George je bolestan. I
jučerašnja sjednica parlamenta bila je veoma
burna.

Francuski senat za vojsku.

Senat je odobrio jednoglasno kredit
od 2 milijarde za vojničke svrhe.

Diplaško—konfidentska junaštva.

Viest koju smo doneli bili pod ovim na-
slovom bila je nam zaplijenjena. Na ta ju
naštva mi se ne bi obazirali dalje, jer
odgovaraju po svojoj naravi nesretnicima
koji su ih izveli, pa kad isti govore o
gradjanstvu — a razumijevaju sebe — to
nemožemo nego od gradjanstva odbiti,
jer diplaški nesmiju vrijetati gradjanstvo
uspoređujući ga sa desetak izgubljenika.

Ovom prigodom izjavljujemo da nam
je bilo saobćeno da je onaj nesretni fran-
njevac *kriomice* izašao da se dičnoj družbi
približi.

Moramo u zator istine još izjaviti da
se župnik varaša fra M. Radić ne samo
ne slaže nazorima njegovog pomoćnika u
političkim poslima, nego on najostrije o-
sudjuje sve što je kadro da škodi ugledu
i svećenstva i vjere. Divljačke izgrede ne
može odobriti nego tko nezna što je vjera
i do nje ništa ne drži. Fra Metod je do-
bar i uzoran pastir... koji je veoma
daleko od diplaštva....

Položio ispit. Doznajemo, da je ovih
dana gosp. Božidar Adžija iz Drniša po-
ložio na Karlo-Ferdinandovoj universi u
Pragu treći državni i treći strogi ispit sa
veoma dobrim uspjehom. Čestitamo!

Gosp. Callebich, Kallebich, Kale- bich, Kalebić. *)

ima preko 630 t. j. 50³. Talijani su sigurni
pobjede u drugom tijelu, a osigurana im je
i pomoć od „urođenih“ Nijemaca tako da
bi Talijani mogli da dobiju sa 170 glasova
Nijemaca ukupno do 700 glasova. Slovenci
su nedjeljnim rezultatom potpuno zadovoljni,
jer su dobili mnogo više glasova nego prošli
put. Slovenci izjavljuju da je nedjeljna po-
bjeda Talijana zadnja.

Von Dalmatien nach Rom. „Frem-
den-Blatt“ od ponedjeljka otkrio je da
Porto-Rosa u Dalmaciji i da je odatle
Widmer poduzeo lijet put Rima. Mudre
glave oko „Fremden-Blatta“ znaju i za
najzapuštenija mjesta u novopečenom ar-
nautskom kraljevstvu, dok će nas upoznati
tek onda....

KNJIŽEVNOST I PROSVJETA.

Primili smo na prikaz najnovije pje-
sme našeg darovitog *Ilije Despota* pod
naslovom — *Na Ugaru* (erotičke pjesme).
Naslovnu stranicu ove ukusne zbirke, koju
čemo čim prije opširno prikazati, ilustrirao
je *Radovan Tomaseo*. Cijena je zbirci
1 Kr. 40.

„Književne Novosti“. Izašao je br.
10. ovog beletrističkog časopisa s ovim
sadržajem:

Narodna pjesma: Nezrela jabuka. —
P. J. Odavić (Beograd): Dvije pjesme:
Neka drugi... U starome zidu... —
Mirko Korolija (Zadar): Gnezda. — L.
Mihajlović (Beograd): Leptir. — Stojan
Jeremić (Sremski Karlovci): Naši jadi. —
Ivan Krnić (Delnice): Okajanje roman. —
H. de Balzac: Pukovnik Chabert. — Li-
stak: Ocjene: Zofka Kveder: Jedanaest
novela. — Kazalište: Repertoar u Zagrebu:
Schiller „Mesinska Vjerenica“, Gostovanje
S. Wysocke, Beogradsko pozorište — Beo-
gradsko pismo. — Glazba. Opera u Za-
grebu. Koncert „Lisinskoga“. — Bilješke:
Pitanje o narečju, Naše pjesme, Narodne
pjesme, Ilija Despot.
Pretplata na godinu K 12. Pojedini
broj 30 filira. Naručbe prima knjižara Gj.
Trbojević Rijeka.

RAZNE VIESTI.

Pijanstvo u staro vrijeme. Za So-
lona osudjen je neki činovnik atenski, koji
je došao u ured pijan, na smrt. Špartanci
pak, da onemoguće širenje alkoholizma,
zabranili su u državi sadjenje vinograda.
Kako onda još nije bilo poznato pravljenje
piva i rakije i drugih alkoholnih pića, nije
uopće u Šparti bilo pijanaca. U rimskoj
državi bilo je zakonom zabranjeno uživanje
vina gradjanima ispod 30 godina. Prestupci
učinjeni u pijanstvu kaznili su se strožije,
jer je opijanje bilo otegotna okolnost, a ne
olakoćujuća, kao sada u dvadesetom vijeku.
Po zakonu, što ga je izdao mudrac grčki
Pitak Mitilanski, kažnjavalo se zločine po-
činjene u pijanstvu, dvostruko strožije od
onih, počinjenih u trijeznom stanju. Muha-
med je potpuno zabranio upotrebu vina, e
i rimski pape u srednjem su vijeku pobijali
alkoholizam. U novom vijeku bilo je više
vladara antialkoholika, koji su upravo ne-
milosrdno postupali protiv pijanaca. Fran-
ceski kralj Franjo I. izdao je zakon, po
kojem se uhvaćenog pijanca za prvi put
zatvaralo na kruh i vodu i zatvor, za drugi
put ga se izbatinjalo, a za treći put ga se
do krvi javno šibalo. Slijedeće kazni bile
su još strože: odsjecalo se prste na noga-
ma, palilo usijanim gvoždjem, a ako bi jad-
nik, već sav osakaćen, još uvijek pio, pro-
tjeralo ga se iz države. U Engleskoj hranili
su pijance, zatvorene u zatvor, kruhom,
kvašenim u rakiju, dok im se ne bi ogadilo
piće, a tek tada, polumrtve od gladi, pu-
štali ih iz zatvora. U nekim su državama
pijanca zatvorili u zatvor, a kad bi se o-
triježnili, prisilili da javno čiste ulice ili o-
bavljaju kakav drugi javni posao. Kašnje,
kad je potrošnja alkohoda, oporezovana
velikom porezom, postala izvorom državnog
prihoda, ukinuti su svi ti zakoni, a pijan-
stvo je proglašeno olahkotnom okolnošću
za zločine, a alkoholizam sa svim zlom, što
ga radja, raširio se strahovitom brzinom.
Danas sami gradjani čovjekoljubi i bez za-
kona uvidjaju pogubnost alkohola, pa na-
stoje suzbijati pijanstvo prosvjetom ljudi.

Südmarkenverein u Koruškoj imade
104 podružnice. U mnogim su mjestima
državni činovnici predsjednici podružnica
toga germanizatorskog školskog društva
Podružnice rađe vrlo marljivo o ponijem-
čenju Slovenaca u Koruškoj, te broj djece
u njemačkim školama sve više raste. Osim
toga radi „Südmarkenverein“ i na raznim
poljima, naročito na gospodarskom i pri-

vrednom polju, promičući interese Nijemaca.
Slovenci se na svojom „Družbom sv. Ćirila
in Metoda“ i „Slovenskom stražom“ odpiru
Nijemcima, no sredstva su njihova mnogo
skromnija od onih njemačkih, pa zato je i
uspjeh manji.

Zidovi ōuju. U Americi počeli su u-
potrebjavati malenu spravu diktograf, koja
bilježi sve, što se govori. Ta je sprava jedno
od najjačih oružja detektiva i sudaca istra-
žitelja, jer se može postaviti na tajno mje-
sto u zatvorima, gdje je zatvoreno više zlo-
činaca. Sve, što zločinci međusobno govore,
povjeravajući jedan drugome, često i svoja
djela, zabilježi diktograf, a ta priznanja iz-
vršno služe istrazi. No ta sprava postati će
strah i trepet ne samo zločinaca, nego i
drugih ljudi. Kada udje u opću porabu,
neće biti nikad čovjek siguran, da li nije
gdjedog u zidu postavljen diktograf, koji će
zabilježiti razgovor. Zaljubljeni ne će moći
na samo očitovati si ljubavi; stare babe
neće moći na svojim sastancima ogovarati
odsutne, a stare tete neće moći kovati pla-
nove, kako će svoje nećakinje i nećaka
međusobno u bračne negve zakovatj. Trgo-
vac ne će smjeti govoriti o svojim naka-
nama itd., a sve od straha da razgovor po-
moću diktografa ne doznadu nepoznati ljudi.

Obznana.

Daje se na javno znanje, da se kod
podpisane uprave može dobiti prisada ka-
ramfila „Remontant“ i margarita, za rez u
zimsko doba, uz slijedeće cijene:
karamfili, bijeli, crveni, ružičasti, uz cijenu
od para 10 po komadu,
margarite, bijele, i žute, uz cijenu od para
6 po komadu.
Naručbe za manje od 50 komada, kao
što i one, koje ne budu popraćene odnos-
nim, iznosom, ne primaju se u obzir.
Od Uprave državnog rasadnika
u Čibači, kraj Dubrovnika.
Čibača, dne 25. ožujka 1914.
Upravitelj:
Mader s. r.
12-3-3.

Mjesto kućanice

traži inteligentna mladja udova vješta, mar-
ljiva te štedljiva u svakom pogledu kućan-
stva, k starijem dobro situirauom gosp. Či-
ponude pod „Udova Inženjura“ Poste-
restante, Šibenik.

Anstrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. listopada 1913. slijedeće
glavne pruge:

- Trst—Metković A** (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posli podne
povratak svake subote u 6.30 sati prije podne.
- Trst—Metković B** (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posli podne
povratak svakog utorka u 6.30 sati prije podne
- Trst—Metković C** (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati posli podne
povratak u četvrtak u 6.30 sati prije podne.
- Trst—Korčula** (poštanska)
Polazak iz Trsta u srijedu u 5 sati posli podne
povratak u ponedjeljak u 6.30 sati prije podne.
- Trst—Šibenik** (poštanska)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati posli podne
povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.
- Trst—Makarska** (trgovačka)
Polazak iz Trsta u ulorak u 6 sata posli podne
povratak u nedjelju u 1.15 posli podne.
- Trst—Vis** (trgovačka)
Polazak iz Trsta u subotu u 7 sati pos. podne
povratak svaki četvrtak u 7.15 pos. podne.

Električna željeznica Jerusolim-Betlehem.

Turska vlada podijelila je pariškom bankaru Perrier koncesiju za zradnju
električne pruge Jerusolim-Betlehem i proširila koncesiju i na gradnju vo-
dovoda. Naša slika prikazuje nam nacrt zamišljenih gradnja i to crni potezi
označuju električnu prugu, crni i svjetli potezi gradnju željeznice, a potezi
poput trnja vodovodnu gradnju.

IZ GRADA I POKRAJINE.

Zapljena i njeni razlozi. Poslovni
broj Pr. VI 4-14-2. U ime Njegova Veličanstva
Cara! C. k. Okružni Sud u Šibeniku,
kao nadležni Sud u tiskovnim poslovima,
riješavajući o predlogu 25. ožujka t. g. po-
slovni broj Ss 4-14 c. k. Državnog Odvjet-
ništva u Šibeniku u nejavnoj sjednici, su-
dio je:

- Sadržaj ulomaka uvodnog članka
„Srbija i Hrvati“.
- od riječi „Ali s jednom...“ do
„... Ljubavi jedinstva“;
- od riječi „Ali baš tada“ do „... i
putnici“;
- od riječi „Jedno ili...“ do „... o-
pravdana“;
- od riječi „Danas u Srbiji“ do
„... studenata“;
- od riječi „Ne treba mnogo...“ do
„... narodno jedinstvo“;
- od riječi „Veleizdaja je...“ do
„... da pobjedi“.

Periodičnog tiskopisa „Hrvatska Rieč“
broj 919 objelodanjenom u Šibeniku dne
24. ožujka 1914 u tiskari „Hrvatske Tiskare“
odgovornog urednika D. ra Jure Jurina sadr-
žava skrajnosti prestupka po § 305 K. Z.
II. Potvrđuje se zapljena obavljena sa
strane c. k. Državnog Odvjetništva u smi-
slu § 487 K. P.

III. Zabranjuje se daljnja raširivanja
zaplijenjenog članka.

IV. Određuje se uništenje pohvatanih
primjeraka i onih koji će biti pohvatani,
razmetnuće odnosno tipografičnog stroja i
objelodanjenje odnosne presude.

Razlozi.

Sadržajem goreopisanih ulomaka na-
stoji se indirektnim putem navesti druge na

djela nečudoredna ili po zakonu zabranjena
(§ 305 K. Z.)

Prama tome u smislu propisa §§ 36
i 37 Zakona o Štampi i §§ 485, 886 i 493
K. P. izdata je ova osuda.

C. K. Okružni Sud u Šibeniku. odio VI
dneva 28. ožujka 1914.

Pappafava u Supetru i Šibeniku. *)

Mjesna posada domobranaca ot-
putovala je jučer u jutro put Zadra. U
Šibeniku ostaje samo pojačana satnija od
120 momaka.

Diplaška materinska rieč. Evo tis-
kanice računa koji se sastavljaju od konfi-
denata. Račun imademo u originalu:
Schwammfischerei-Genossenschaft in
Crappano, r. G. m. b. H. N.ro Sebenico,
am 191. 1913 Goldene Medaile Wien. Rech-
nung für titl. Firma Herrn in. Ziel 3 Monate
oder bei Barzahlung innerhalb 14 Tagen
20% skonto. Betrage unter 10 Kronen ohne
jeden Abzug. Erfüllungsort für Lieferung nnd
Zahlung Sebenico. Reklamationen werden
nur bei Uebnahme der Ware berücksich-
tigt. Zufolge Ihrer werten Bestellung senden
wir Ihnen heute auf Ihre Rechnung und
Gefahr durch die Dampfschiffahrtsgesellschaft
Post Postauslagen Verpackung.

Treba li komenata? U eri diplaštva ne.

Može u Dalmaciju! Česki „Narodni
Listy“ javljaju da je ministarstvo pravde u
Beču obratilo se na više pokrajinsko sudi-
šte u Črnovini pitanjem, da li bi bilo mo-
guće da Dr. K. Švihu, sudac i konfident,
bude namješten u području črnovičkog
okružnog suda. Sveza sudaca u Črnovini
odlučno se izjavila protu tomu namještenju
i za to je više pokrajinsko sudište odklo-
nilo ponudu ministarstva pravde.

Ovako javljaju, pa videć mi da Dr.
K. Šviha, konfident, ne može biti namješten
u Bukovini, predlažemo vladi da to pokuša
u Dalmaciji, gdje Šviha ima... Dalmacija
je svakako bliža od Albanije, a i važnija.

Nego tko zna može biti da su u Dal-
maciji zapremljena dotična konfidentska
mjesta....

Općinski izbori u Gorici. Danas bira
u Gorici drugo tijelo. Talijani računaju da
je na 1200 upisanih birača ne više od 25%
Slovenaca t. j. 300, dok da talijanskih birača

*) Moj Gospodine o tome nam nije moguće
pisati. Op. Ured.

Rietka prigoda!

Radi ogromne zalihe, uz snižene cijene od 25⁰/₁₀, može svaki nabaviti gotovih odijela i kabana najnovijeg kroja

Postola za gospodu; šešira svakovrstnih za gospodu
samo kod trgovca

PIO TERZANOVIĆ - ŠIBENIK.

POVJESTNE CRTE GRADA ŠIBENIKA I OKOLICE.

I. DIO:

Od naseljenja Hrvata do krunisanja kralja Kolomana K 1—

II. DIO:

Od krunisanja kralja Kolomana do predaje Šibenika mletačkoj republici K 1—

Nabavlja se u „HRVATSKOJ TISKARI“ (Dr. Krstelj i drug) :- ŠIBENIK.

Ako Vi

ne možete jesti, te se činite bolestan, to će Vam

lječničko izpitani **Kaiser'ovi**

Želudčani

Pferminckarameli

sigurno pomoći. Dobiti ćete dobar tek, želudac se opet uredi i ojača. Radi oživljujućih i okripljujućih svojstva, neobhodno potrebni na putovanjima.

Jedan omot 20 i 40 filira.

Naručuje se kod:

Carlo Ruggeri, cent. drogerija i Vinko Vučić, drogerija u Šibeniku kao i u svim ljekarnama

21-90

NAJVEĆA DALMAT. ZLATARIJA
ANT. RADIĆ
SPLJET
Ilustrovane cijenike, šibljke barževa.

„HERCEG-BOSNA“

ZEMALJSKI OSJEGURAVAJUĆI ZAVOD ZA BOSNU I HERCEGOVINU, Ravnateljstvo za Dalmaciju i Istru **SPLIT**, Marmontov trg. Telefon br. 149

Središnjica
SARAJEVO

Dion. glavnica
K 4,000.000

Podružnice:
Osijek, Zagreb,
Rieka, Peograd.

Zavod preuzima osiguranja; a) proti požaru, (makar ga i grom prouzročio na zgrade, tvornice, strojeve, gospodarske i obrtne zalihe, robu, pokretne, stoku itd. b) proti štetama od tuče uz naknadu potpune štete; c) proti nezgodama za pojedinačno, kolektivno (skupno), odgovorno osiguranje itd., kao i proti nezgodama djece; d) protiv provalne kradje; e) proti razbijanju stakala; f) proti štetama od prevoza robe vodom, kopnom i željeznicama; g) na ljudski život i to: osiguranja za slučaj smrti, mješovita odnosno osiguranja za slučaj doživljaja i smrti, osiguranja miraza, životnih renta, udovnina i uzgojnina.

Premije osiguranja računaju se posve nisko, štete se isplaćuju brzo i kulantno! Zastupstva u svim gradovima i većim mjestima primaju ponude za sve vrste osiguranja.

Jedino jugoslavensko dioničko poduzeće za osiguranje.

Ravnateljstvo u Splitu daje na zahtjev rado sve upute.

DUŽNICI, ŠALJITE PREDPLATU

Naslov za brzajave: „JADRANSKA“.

CENTRALA U TRSTU

Via della Cassa di Risparmio 5
(Vlastita kuća)

PODRUŽNICE: Dubrovnik - Kotor - Ljubljana - Metković - Opatija - Šibenik - Spljet - Zadar.

Kuponi založnica Zemljišno veresijskog zavoda Kraljevine Dalmacije plativi 1/11. kao i uvučene založnice unovčuju se kod JADRANSKE BANKE u Trstu i svih njezinih podružnica.

JADRANSKA BANKA
PODRUŽNICA ŠIBENIK
Dionička glavnica K 8,000.000. — Pričuće K 700.000.

Uložne knjižice - Pohrana i administracija vrijednosnih papira. — Kupoprodaja tuzemnih i inozemnih vrijednosnih papira, te deviza i valuta. — Osiguravanje efekata proti gubitku na tečaju pri vučenju. — Žiro računi i tekući računi. — Unovčivanje mjenica, dokumenata, odrezaka i izvučenih vrijednosnih papira. — Kreditna pisma čekovi, vagila, naputnice. — Predjmovi i zajmovi na vrijednosne papire, dionice sreće, robu (Warrants), brodove i t. d. Gradjevine vjerelije.

Pretinci (Safes) za čuvanje vrednota u čelinoj sobi (Tresor) sa posebnim ključevima za klijente, u kojim se pretincima može držati svakovrsne vrijednosti.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu.
jedini je domaći osiguravajući zavod. :- Utemeljena g. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Maravske i Preradovićeve ulice.

PODRUŽNICE i GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Rieka, Sarajevo, Ljubljana i Novisad.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. I., II. kat

Telefon 25-94

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete sljedeće vrste osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica industrijalnih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETNINA (pokuštva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIH PLODINA (žita, sijena itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zamodska imovina u svim poslovnim granama iznosi K 3,013.332.66
Prihod premija s pristojbama K 1,486.297.56
Isplaćene odštete od postanka zavoda K 5,624.162.96

Sposobni posrednici i akvizitieri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu

VLADIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve

FRANJO MORAVUS, Brno

(Moravska) Nova ulica br. 25.

tvori i razaslije
Ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice i viećnice, samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

ČUVENE NADZORNE URE.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode.

I Z V O Z.

NOVO IZRADJENE
:: RADNIČKE KNJIGE ::

I
- SLUŽBOVNE KNJIGE -

NABAVLJAJU SE U
HRVATSKOJ TISKARI

(Dr. Krstelj i drug) Šibenik.

HRVATSKA TISKARA (D.R KRSTELJ I DRUG ŠIBENIK - DALMACIJA

Veliko skladište svih vrsti tiskanica za župske i obćinske urede.

Izradjuje sve vrsti posjetnica, poziva za zabave i koncerte, jestvenike, diplome, cienike, protokole, brošure, itd. itd.

Svi poslovi izvršuju se najvećom preciznošću i vrlo brzo.

Vlastita knjigovežnica obskrbljena svim potrebnim i najmodernijim strojevima kao i onim za rezanje, perforiranje, pozlaćivanje itd. Uvezuje sve crkvene knjige, Missale, protokole, brošure, te sve radnje u knjigovežku struku zasjecajuće.